

„W ostatnich kilku latach deficyt sektora finansów publicznych znacznie wzrósł. W tym samym czasie wzrósł także, jednak w znacznie mniejszym stopniu, deficyt JST - na skutek **silnego wzrostu poziomu inwestycji publicznych**, w części związanych z wykorzystaniem funduszy europejskich.

Stan ten obrazują poniższe zestawienia (dane wg MF, w mld PLN):

* prognozowane wykonanie

Jak widać, **złota reguła finansów publicznych** (podstawa traktatu z Maastricht), dopuszczająca deficyt wyłącznie jako źródło finansowania wydatków inwestycyjnych, jest u nas przestrzegana tylko przez JST.

Przyczyny wzrostu deficytu podsektora samorządowego

W dorocznym sprawozdaniu z wykonania budżetów samorządowych w roku **2009** Ministerstwo Finansów identyfikuje następujące przyczyny wzrostu deficytu JST:

- 1) **zmniejszenie dochodów własnych**, w tym zwłaszcza udziału JST w podatkach stanowiących dochód budżetu państwa (PIT – o 5,5 %, CIT – o 11,5 % w stosunku do roku poprzedniego),
- 2) **wzrost wydatków** ogółem, w tym zwłaszcza wydatków **majątkowych** (o 35,1 % w stosunku do roku poprzedniego) (wydatki bieżące wzrosły tylko o 10,1 %).

W roku **2010** wpływy samorządów z PIT i CIT **zmały po raz kolejny** – odpowiednio o 0,3 % i 7,5 % w stosunku do roku 2009.

Spadek dochodów z PIT był **wynikiem zmian w ustawie**, ogłoszonych w latach 2006-7 (ulgi prorodzinne, zmiana stawek podatku), a spadek CIT – efektem spowolnienia gospodarczego.

Przyczyny zwiększenia deficytu podsektora samorządowego są jednak szersze. Oprócz wyżej wymienionego spadku dochodów z PIT (głównie gminy) i CIT (głównie regiony) miało miejsce **pogłębienie deficytu** podsektora samorządowego w rezultacie:

- a) **przekazania nowych zadań bez środków finansowych na ich realizację;**
- b) **wzrostu kosztów wykonywania zadań w wyniku zmian prawnych**, w tym zwłaszcza:
 - w ustawie Karta nauczyciela, ustawie o systemie oświaty i ustawie o pomocy społecznej,
 - wzrost stawki VAT (z 22 do 23 %) i składki na ubezpieczenia społeczne (o 2 %);
- c) **spadku dochodów własnych w wyniku zmian ustawowych** (głównie hojnie udzielane przez sejm ulgi i zwolnienia w podatku od nieruchomości).

Były to więc przyczyny leżące **poza podsektorem samorządowym**. Wiedząc o tym, zwróciliśmy się do rządu **już w 2008 r.** o podjęcie rozmów w sprawie stabilizacji finansów JST. Niestety powołany w tym

celu zespół „strategiczny” po krótkim czasie przestał się spotykać.

Obecny stan prawny i proponowane zmiany

Obserwowane już i widoczne w WPF na kolejne lata zmniejszenie deficytu JST, jest wynikiem wchodzących właśnie do obiegu prawnego zmian w ustawie o finansach publicznych, które znacznie ograniczają możliwość generowania nowego deficytu, poprzez odniesienie limitu zadłużenia wprost do możliwości jego spłaty. Te zmiany (art. 243 ustawy) **gwarantują** tak **silne ograniczenie deficytu JST**, że wprowadzanie dodatkowych ograniczeń jest **całkowicie zbędne**.

Negatywne skutki gospodarcze i społeczne osłabienia finansów JST

Ustawiczne osłabianie finansów JST, obserwowane w latach 2006-2011, w najbliższych latach spowoduje konieczność radykalnych zmian w wydatkach miast, który jest już widoczny w przyjętych wieloletnich prognozach finansowych. Widać z nich, że ograniczenia dotyczą przede wszystkim wydatków inwestycyjnych.

Planowane przez JST znaczne **zmniejszenie poziomu wydatków inwestycyjnych**:

- **spowolni rozwój lokalny i regionalny**, a niektóre inwestycje staną się mniej efektywne przez wydłużenie czasu ich realizacji,
- znacząco **zmniejszy dochody budżetu państwa** (spadnie podatek VAT oraz inne podatki generowane przez lokalne i regionalne inwestycje), a więc pogłębi deficyt podsektora rządowego,
- **ograniczy możliwość wykorzystania funduszy UE** przez podsektor samorządowy, zarówno w obecnej (w tym rezerwa wykonania) jak i w nowej perspektywie finansowej,
- może spowodować **konieczność rewizji zawartych umów** z wykonawcami inwestycji, w tym także dotyczących wykorzystania środków z funduszy UE, ze wszystkimi konsekwencjami.

Niestety w wielu wypadkach zawarte umowy i inne okoliczności wymuszą podejmowanie działań oszczędnościowych kosztem **jakości i dostępności lokalnych usług publicznych** dla mieszkańców.

Oczekiwania Związku Miast Polskich

Raz jeszcze stwierdzamy, że rząd powinien - we współpracy z JST - **pilnie przygotować takie zmiany ustawowe, które**:

- **ograniczą przyczyny powstawania deficytu podsektora samorządowego**. Trzeba wyeliminować nieuzasadnione koszty realizacji zadań i zbędne ulgi w podstawowym dochodzie własnym gmin – podatku od nieruchomości (wg opracowania MF ulgi ustawowe powodują ubytek ok. 6 mld zł rocznie, tzn. ok. 30 % bazy)
- **zrekompensują ubytki w dochodach JST, które nastąpiły w wyniku zmian ustawowych**.

Podejście Ministra Finansów, który – zamiast rozmawiać z nami o poprawie wydajności osłabionego

ZMP w sprawie finansów podsektora samorządowego na tle deficytu sektora finansów publicznych

Kategoria: Aktualności

Opublikowano: wtorek, 13, marzec 2012 23:05

Odsłony: 1865

systemu finansów JST – pragnie nam jedynie (i to bez potrzeby) administracyjnie ograniczyć poziom deficytu, **jest nieodpowiedzialne**. Domagamy się podjęcia prac nad zmianami w ustawie o dochodach JST, które co najmniej spełnią dwa główne postulaty, wymienione powyżej."

Karpacz, 9 marca 2012 r.